



Landbruks- og matdepartementet
Postboks 8007 Dep.
0030 Oslo

Saksbehandler: Erica Hogstad Fjæran
Telefon: 977 94 447
E-post: ehf@nsg.no
Vår referanse: 16/0201/06/EHF
Deres referanse:

Ås, 01. februar 2016

Innspill til melding om ny jordbrukspolitikk

Om Norsk Sau og Geit

Norsk Sau og Geit (NSG) er en medlemsorganisasjon som jobber med organisasjonsarbeid, medlemsrettet virksomhet, avl, kunnskapsformidling og medlemsbistand i konfliktspørsmål. NSG organiserer vel 11 000 dyreholdere fordelt på 18 fylkeslag og 366 lokallag. Vår organisasjon er småfenæringas hovedorganisasjon og Norges eneste medlemsorganisasjon spesifikt for småfeproduksjon og gjeterhund. Vi har stort fokus på god dialog og samarbeid med faglag og offentlige myndigheter.

Beitebruk, matproduksjon og verdiskapning

Småfenæringa og utmarksbeitet representerer en kulturelt betinget og naturlig matproduksjon basert på fornybare ressurser i norsk natur. Dyrene ferdes fritt på beite, og får selv selektere for en næringsrik og variert plantekost. I tillegg sørger topografien for at dyr og besetninger sprer seg over store områder. Totalt fremmer dette naturlig atferd, lavt smittepress og god dyrevelferd, og dermed også friske og sunne dyr. En utmarksnæring på naturens og dyrenes premisser gir framragende produktkvalitet med en sunn sammensetning av næringsstoffer og en fordelaktig fettsyresammensetning.

Beitebruk har mange positive effekter, deriblant kulturlandskapspleie og biologisk mangfold. Beitedyr er en forutsetning for mange økologiske forhold og prosesser, og de er fremragende ressursutnytttere i et grasland som Norge. Potensialet for økt matproduksjon på nevnte ressurser er det doble av det vi utnytter i dag, og næringa vil følge opp en tilrettelegging for økt matproduksjon på tilgjengelige utmarksressurser.

Dyrehold av småfe, gitt forutsetning av utmarksbeite, bidrar også til bosetting i distriktene og levende bygder. Dette fremmer mulighetene for turisme og reiseliv med utgangspunkt i det særnorske kulturlandskapet. Distrikts-Norges overlevelse er avhengig av næringer som forvalter det lokale og regionale ressursgrunnlaget, som i sin tur gir økte ringvirkninger i samfunnet for øvrig.

NSGs fokus og prioriteringer

NSG ønsker å beholde beitebruken over hele landet. Det er en ressursvennlig og effektiv driftsmåte – ingenting er enklere enn at dyra høster fôret selv. Gras, urter, busk og øvrige beiteplanter pleies årlig av dyrene, samtidig som beiting, tråkk og husdyrgjødsel stimulerer til gjenvekst og økt karbonbinding i jorda. Årlig bidrar om lag 2 millioner sauer og geiter til at norske utmarksbeiter skjøttes og at kulturlandskapet opprettholdes.

NSG ønsker å redusere kornimport og øke norsk selvforsyningsgrad med størst mulig utnyttelse av utmarka til matproduksjon. Det er etisk uforsvarlig og direkte usolidarisk å gjøre seg avhengig av andre lands råvarer i en tid hvor konfliktnivå er høye og folketallet stiger. Kortreist mat og økt egenproduksjon bidrar også til reduserte transportkostnader og mindre belastning på miljøet.

Norsk topografi omfavner en imponerende bredde av naturlig landskap. Flate jorder på Østlandet, dalsøkk i indre fjordarmer, steinete fjellbygder, tett skog, salte kyststrøk, og på toppen et uforutsigbart klima. Norsk natur er særegen, vakker og lunefull, og med matproduksjon som mål må vi kunne håndtere disse utfordringene. Variasjonen er vår styrke, og det må derfor legges til rette for tilsvarende variasjon i både bruksstørrelse og -struktur.

Norsk sau og geit er i særklasse

I geiteholdet er det gjennomført en formidabel innsats med sanering. Dagens geitepopulasjon er nå frisk og produserer fin geitemelk med gode ysteegenskaper. Smaken av geit er fortsatt til stede, men den er mildere og mer anvendelig enn før. Friskere Geiter hadde ikke vært mulig å gjennomføre uten myndighetenes støtte og økonomiske bidrag, og prosjektet har vært en suksess takket være godt samarbeid og investeringsvilje.

I Norge har vi generelt god dyrehelse, god dyrevelferd og lavt smittepress. Vi har god oversikt over dyreflyten og utøver restriksjoner som samlet bidrar til en friskere dyrepopulasjon. I denne sammenheng er det betimelig å påpeke at det er småfenæringa som fortsatt har dyrene ute på beite hele sommeren og sikrer matproduksjon på nevnte ressurser. Det er i vår næringer vi finner den mest naturlige utnyttelsen av beiteressursene i dag. På mange måter kan man hevde at det er sauen og geita som har holdt landskapet ved hevd de siste tiårene.

Ny landbruksmelding

NSG opplever at saue- og beitenæringa involveres i for liten grad i samfunnsrelaterte forhold nært tilknyttet organisasjonens drift, verdigrunnlag og forutsetninger. Forvaltningen av fredet rovvilt må imøtekomme beitebrukere i tråd med nasjonale mål om økt matproduksjon. Landbruksfaglig kompetanse må være sidestilt, likeverdig og overlappende med øvrig kunnskap om rovvilt, økologi og biologisk mangfold. NSG etterspør større engasjement og involvering fra landbruks- og matmyndighetene i et betent og tidskonsumerende konfliktområde.

Tilsvarende gjelder også for øvrige arealkonflikter i utmarka. Utbygging, hyttefelt, alpinanlegg, naturvern og generelt økt ferdsel bidrar samlet til et betydelig press på beitenæringa. Dersom vi skal kunne produsere topp kvalitetsmat på verdifulle norske utmarksressurser må forvaltningen av fredet rovvilt og øvrige aktører i utmarka tilpasses beitebruken i større grad enn den gjør i dag. Dette vil være en forutsetning for økt matproduksjon basert på norske ressurser, og næringa forventer en landbruksmelding med kursendring i tråd med satsing på utmarksbeitebruk.

NSG ser det som sin viktigste sak framover å arbeide for rammebetingelsene som både styrker matproduksjonen og styrer den i retning av nasjonale mål for selvforsyning. I likhet med landbruksministeren ønsker også NSG å løfte fram utmarksbeitebruken og dens essensielle og unike ståsted for norsk matproduksjon. Næringa applauderer Jon Georg Dales begeistring og anmoder til oppfølging med konkrete tiltak.

Småfeet er våre beste landskapsarkitekter og utgjør en enestående produksjon som fortsatt er tuftet på vår eldste form for dyrehold, nemlig beitebruk. Norsk småfe i norsk utmark er en merkevare med kvalitetsstempel. Dette er NSG stolt over.

Med hilsen

Tone Våg (s)
styreleder

Lars Erik Wallin (s)
generalsekretær